

Република Северна Македонија

Влада на Република Северна Македонија

СТРАТЕГИЈА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА (2019-2021)

СТРАТЕГИЈА ЗА

ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА
ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА
СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
(2019-2021)

Лектура: АБАКУС

Експертски тим за изработка на Стратегијата за транспарентност на Владата на РСМ со Акциски план (2019-2021)

д-р Ана Павловска Данева, Домашен експерт
 Вероника Крету, Меѓународен експерт
 Данче Даниловска-Бајдевска, Фондација Отворено општество - Македонија
 Кендреса Сулејмани, Фондација Метаморфозис

Работна група за изработка на Стратегијата за транспарентност на Владата на РСМ со Акциски план (2019-2021)

Александар Писарев, Платформа на граѓански организации за борба против корупција
 Бардил Јашари, Фондација Метаморфозис
 Владимир Делов, Министерство за правда
 Герман Филков, Центар за граѓански комуникации
 Данче Даниловска-Бајдевска, Фондација Отворено општество - Македонија
 Дарко Дуридански, Самостоен синдикат на новинари и медиумски работници
 Едип Билал, Национален демократски институт
 Жорж Поповски, Комисија за заштита на правото за слободен пристап со информации од јавен карактер
 Ивана Билбиловска, Министерство за финансии
 Илија Жупаноски, Кабинет на Претседателот на Владата на РСМ
 Илина Мангова, Меѓународен републикански институт
 Лидија Цветановиќ, Кабинет на министерот Роберт Поповски
 Марија Теговска, Министерство за информатичко општество и администрација
 Мила Јосифовска, Фондација Метаморфозис
 Неда Малеска Сачмароска, Центар за управување со промени
 Нури Бајрами, Државна Комисија за спречување корупција
 Оливер Серафимовски, Комисија за заштита на правото за слободен пристап со информации од јавен карактер
 Светлана Силјановска, Кабинет на Претседателот на Владата на РСМ
 Симона Крунтовска, Генерален секретаријат на Владата на РСМ
 Кендреса Сулејмани, Фондација Метаморфозис

ActionSEE

МЕТАМОРФОЗИС

FOUNDATION ФОНДАЦИЈА
 OPEN ОТВОРЕНО
 SOCIETY ОПШТЕСТВО
 MACEDONIA МАКЕДОНИЈА

Проектот е ко-финансиран од ФООМ

Проектот е ко-финансиран од Европска Унија

Овој продукт е изготвен со помош на Европската Унија. Содржините од овој продукт се единствена одговорност на партнерите од проектот "ACTION SEE – Accountability, Technology and Institutional Openness Network in SEE" и на ниеден начин не ги изразуваат ставовите на Европската Унија.

Овој продукт е изготвен со помош на Фондација Отворено општество - Македонија. Содржината е единствена одговорност на авторите и на грантисот, и на ниту еден начин не може да се смета дека ги изразува гледиштата и ставовите на Фондацијата.

Содржина

Дел 1: Општи напомени за Стратегијата за транспарентност на Владата на Република Северна Македонија (2019-2021)	2
1. ВОВЕД	3
1.1. Причини за донесување на Стратегијата	3
1.2. Основни одлики на Стратегијата	4
1.2.1 Опфат на Стратегијата	5
2. ВИЗИЈА, МИСИЈА, ЦЕЛИ, ОСНОВНИ ПОИМИ И НАЧЕЛА НА СТРАТЕГИЈАТА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА (2019-2021)	6
2.1. Визија и мисија на Стратегијата	6
2.2. Основни поими и начела на Стратегијата	9
3. СЛЕДЕЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ	11
Дел 2: Стратегиски определби на Владата на Република Северна Македонија за периодот 2019-2021	12
3. ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИ ОД ЈАВЕН КАРАКТЕР	13
3.1. Актуелна состојба	13
3.1.1. Предизвици	14
3.1.2. Стратегиски насоки	16
4. АКТИВНА ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА ВЛАДАТА И НА ДРУГИТЕ ОРГАНИ НА ИЗВРШНАТА ВЛАСТ	17
4.1. Актуелна состојба	17
4.1.1. Предизвици	20
4.1.2. Стратегиски насоки	24

5. ПОДГОТОВКА НА ПОДЗАКОНСКИТЕ АКТИ	27
5.1. Актуелна состојба	27
5.1.1. Предизвици	27
5.1.2. Стратегиски насоки	28
6. УСОГЛАСУВАЊЕ СО ДИРЕКТИВАТА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА НА ИНФОРМАЦИИТЕ ОД ЈАВНИОТ СЕКТОР	28
6.1. Актуелна состојба	28
6.1.1. Предизвици	28
6.1.2. Стратегиски насоки	29
Дел 3: Прилози кон Стратегијата за транспарентност на Владата на Република Северна Македонија (2019-2021)	29
Прилог 1: Приказ на дел од органите кои се опфатени со Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021)	0
Прилог 2: Акциски план на Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021)	4

Дел 1:

Општи напомени за
Стратегијата за
транспарентност на
Владата на Република
Северна Македонија
(2019-2021)

1. ВОВЕД

1.1. Причини за донесување на Стратегијата

Ефективното остварување на правата и слободите на граѓаните преку зголемувањето на одговорноста на институциите е една од основните заложби на Владата на Република Северна Македонија (во натамошниот текст: ВРСМ). Во таа насока, ВРСМ препознава дека еден од основните предуслови во таа насока е зајакнувањето на транспарентноста на ВРСМ и на органите, односно организациите кои одговараат пред неа. Имено, зголемувањето на нивото на транспарентноста има позитивно влијание од аспект на демократизацијата на државата и им овозможува на граѓаните да имаат контрола над институциите. Дополнително, транспарентноста позитивно влијае и врз економскиот развој на државата, но и врз нејзините евроатлантски аспирации. Таа е комплементарна со реформата на јавната администрација и со постигнувањето сервисната ориентација на јавните органи.

Последниве години ВРСМ презеде бројни напори за зголемување на сопствената транспарентност, односно транспарентноста на органите кои одговараат пред неа. Тоа беше нотирано, меѓу другите, и од страна на Европската Унија. Имено, во Извештајот за напредокот на Република Северна Македонија од 2019 година (во натамошниот текст: Извештај 2019)¹ се потенцира дека „[д]обар напредок е постигнат во сферата на развојот на политиките и нивната координација, особено со имплементацијата на стратегиската рамка за реформа на јавната администрација, со подобрениите јавни консултации и со **зголемената транспарентност во градењето на политиките**“.² Понатаму, Европската Унија нотира дека „[В]ладата презеде мерки да **ги подобри управувањето со јавните финансии и транспарентноста**“,³ а освен тоа беше споменато и дека „[В]ладата продолжи да ги консолидира демократијата и владеењето на правото [...] и да ги **подобрува** процесот на донесување одлуки и **транспарентноста во своето работење**“,⁴ односно дека „[п]рогрес е забележан од аспект на **буџетската транспарентност**, преку објавувањето на граѓанскиот буџет и зголемувањето на

1 Достапен на: <https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-north-macedonia-report.pdf> (пристапено на 6.9.2019).

2 Види: страна 4 од Извештајот 2019.

3 Види: страна 5 од Извештајот 2019.

4 Види: страна 9 од Извештајот 2019.

буџетските информации.“⁵ Оттаму, несомнен е позитивниот тон на Европската Унија и видливи се разликите во споредба со претходните години (Извештај за напредокот на Република Македонија од 2016 година), кога беше истакнато дека „[д]ржавата треба особено [...] да обезбеди целосна имплементација на принципите на одговорност, транспарентност и заслуга“, односно дека „буџетската транспарентност не е обезбедена бидејќи не се јавно достапни јасни, сеопфатни, навремени и релевантни буџетски и статистички информации“.⁶

Сепак, и покрај забележаниот напредок, ВРСМ и натаму ја препознава потребата од консолидирани, координирани и целно насочени напори за подобрување на сопствената транспарентност, како и транспарентноста на органите кои одговараат пред неа.

Оттаму, на својата 126. редовна седница ВРСМ ја разгледа и ја усвои информацијата за потребата од изработка на **Стратегија за транспарентност на ВРСМ**. Оваа стратегија произлегува од визијата за изградена доверба на граѓаните на Република Северна Македонија во Владата, односно во министерствата и во другите органи на државната управа и институции на извршната власт и создавање амбиент на транспарентност и доверба во пресрет на процесите на интегрирање во Европската Унија и во НАТО.

1.2. Основни одлики на Стратегијата

Стратегијата е двегодишен документ за периодот декември 2019 – декември 2021 кој се однесува не само на пасивната транспарентност (која и во моментот претставува законска обврска), туку и на активната транспарентност (во литературата наречена уште и „доброволна“). Имено, оваа стратегија треба да ги мотивира ВРСМ, министерствата, органите во состав на министерствата, самостојните органи на државната управа, самостојните државни органи кои одговараат пред ВРСМ, управните организации, јавните претпријатија и акционерските друштва во државна сопственост чиј основач е ВРСМ: (1) самите да им понудат на граѓаните што повеќе информации, без притоа да биде искористено правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер; (2) да ја изедначат својата практика од аспект на споделувањето на податоците (воедначеност на веб-страниците од аспект на видот на податоците и документите што се објавуваат, унифицираноста на форматот во кој се споделуваат податоците); (3) да го олеснат правото на пристап до информациите од јавен карактер, согласно предметниот закон; (4) да нудат пристап до своите документи, но и активно да им помагаат на граѓаните при трагањето по извесен податок.

Од аспект на односот меѓу оваа стратегија и другите развојни документи, би ја издвоиле постоечката Стратегија за отворени податоци (2018–2020). Овие два

⁵ Види: страна 12 од Извештајот 2019.

⁶ Достапен на: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2016/20161109_report_the_former_yugoslav_republic_of_macedonia.pdf (пристапено на 6.9.2019), стр. 10 и стр. 11.

документи се комплементарни - и едната и другата стратегија треба да придонесат (на посреден или на непосреден начин) кон поголема транспарентност на централните органи на извршната власт. Додека сржта на Стратегијата за отворени податоци (2018-2020) е да се предвиди на кој начин ќе се објавуваат податоците (дека тие ќе бидат компјутерски читливи и необработени), Стратегијата за транспарентност (2019-2021) оди еден чекор понатаму и говори за тоа кои податоци конкретно ќе се објавуваат, односно како граѓаните ќе добијат помош кога ќе сакаат да пристапат до податоците. Овој стратегиски документ е комплементарен и со Стратегијата за реформа на јавната администрација (2018-2022),⁷ а значаен е и Националниот акциски план за отворено владино партнерство 2018-2020, во кој се сублимирани заложбите за олеснување на пристапот до информациите и за поголема транспарентност - како на централно, така и на локално ниво.⁸

Врз основа на заклучокот од 126-та редовна седница на ВРСМ, Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021) беше подготвена од страна на Работна група раководена од министерот Роберт Поповски, задолжен за комуникации, отчетност и транспарентност. Неа ја сочинуваат претставници од Генералниот секретаријат на ВРСМ, Комисијата за заштита на правото за слободен пристап до информациите од јавен карактер (која ќе биде трансформирана во Агенција за заштита на правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер (во натамошниот текст насловена како Агенција или АСПИ), согласно Законот за пристап до информациите од јавен карактер објавен во „Службен весник на РСМ“ бр. 101/2019), Државната комисија за спречување на корупцијата, Канцеларијата на Претседателот на РСМ, Министерството за информатичко општество и администрација, Министерството за финансии, Министерството за локална самоуправа, како и повеќе здруженија на граѓани и фондации - Фондацијата Метаморфозис, Фондацијата Отворено општество Македонија, Центарот за граѓански комуникации, Здружението на новинарите на Македонија, Самостојниот синдикат на новинарите и медиумските работници, Центарот за управување со промени, Платформата на граѓанските организации за борба против корупцијата, Меѓународниот републикански институт (ИРИ) и Националниот демократски институт (НДИ). Неминовно, во Нацрт-стратегијата суштествена улога имаа и претставниците на академската заедница. Вклучувањето на наведените субјекти се јави како своевидна гаранција за квалитетот на Стратегијата.

Пред да се пристапи кон подготовка на оваа стратегија од страна на Генералниот секретаријат на ВРСМ беа спроведени прашалници помеѓу експертите од академската заедница, правната практика, невладиниот сектор и медиумите (вкупно 7 прашалници), но и меѓу 35 административни службеници кои работат на односи со јавноста или кои се овластени да одлучуваат по повод барањата за пристап до информациите од јавен

⁷ Достапна на: http://arhiva.mioa.gov.mk/files/pdf/dokumenti/SRJA_2018-2022_20022018_mk.pdf (пристапено на 9.9.2019).

⁸ Достапен на: <http://www.mioa.gov.mk/?q=mk/documents/open-government-partnership> (пристапено на 21.10.2019)

карактер. Одговорите на овие прашалници служеа како уште еден индикатор при утврдувањето на заклучоците од десктоп-анализата. Сепак, ниту еден став не беше заснован исклучиво на нив, имајќи ја предвид ниската бројка испитаници.

Како составен дел од Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021) се јавува и Акцискиот план за нејзиното спроведување

1.2.1 Опфат на Стратегијата

Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021) ги опфаќа ВРСМ, министерствата, органите во нивен состав, самостојните органи на државната управа, самостојните државни органи кои одговараат пред ВРСМ (чиј раководница ги избира / именува ВРСМ) управните организации кои одговараат пред ВРСМ, како и јавните претпријатија основани од ВРСМ и акционерските друштва во државна сопственост. Така, суштинско е тоа што Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021) ги опфаќа не само оние формирани со Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/2000, 44/2002, 82/2008, 167/2010 и 51/2011 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 96/2019 и 110/2019), туку и оние формирани со посебни закони. Дел од овие органи се прикажани на веб-страницата на ВРСМ.⁹

Дополнително, ВРСМ е основач на 26 од 142 државни претпријатија.¹⁰ Секое од нив е опфатено со овој стратешки документ.

Во прилог број 1 е прикажан дел од органите, организациите, јавните претпријатија и акционерските друштва во државна сопственост кои се опфатени со оваа стратегија. Списокот прикажан во прилог број 1 не е исцрпен, односно служи за илустративни причини и подобро разбирање на Стратегијата од страна на засегнатите страни и граѓаните.

⁹ Достапен на: <https://vlada.mk/node/14061> (пристапено на 6.9.2019).

¹⁰ Види: <http://www.ccc.org.mk/images/stories/partizacijamk1.pdf> (пристапено на 9.9.2019).

2. ВИЗИЈА, МИСИЈА, ЦЕЛИ, ОСНОВНИ ПОИМИ И НАЧЕЛА НА СТРАТЕГИЈАТА ЗА ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА ВЛАДАТА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА (2019-2021)

2.1. Визија и мисија на Стратегијата

Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021), заедно со Акцискиот план, произлегува од следнава **визија**:

Визија на Стратегијата

Изградена доверба на граѓаните на Република Северна Македонија во ВРСМ, односно во министерствата и во другите органи на државната управа и институции на извршната власт и создавање амбиент на транспарентност и доверба

Мисија на Стратегијата

Мисијата, пак, на овој стратегиско-плански документ, кореспондира на визијата:

Остварување на правото на граѓаните за целосна информираност за работењето на ВРСМ, органите и организациите кои одговараат пред неа, а со тоа и зголемување на нивната доверба во институциите на извршната власт кои одговараат пред Владата.

Така, станува јасно дека од аспект на Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021) суштествена е поврзаноста меѓу два поима: (*) транспарентноста и (*) довербата. Имено, се поставува прашањето како поголемата транспарентност ќе влијае на зголемувањето на довербата на граѓаните во ВРСМ?

Мисија на Стратегијата

За да се појасни позитивното влијание што би требало да го има транспарентноста врз довербата на граѓаните во ВРСМ, потребно е најнапред да се дефинира овој поим. Така, во одредувањето на елементите на поимот **транспарентност**, ВРСМ поаѓа од теоретската литература, меѓународните извори на правото, законодавствата, како и

омпаративните примери на стратегиско-развојните документи.^{11,12,13,14} Овие бројни поимни определувања имаат две заеднички карактеристики: прво, транспарентноста секогаш нужно се поврзува со демократичноста на општеството, и второ, таа е секогаш поврзана со правото на граѓаните да бараат и да добиваат информации за работењето на нивната влада и администрација (сфатено во широка смисла на зборот),¹⁵ односно со обврската на кореспондентните институции и органи да ги доставуваат и објавуваат тие податоци. Со други зборови, ВРСМ препознава дека даден(а) политичка власт / влада / орган на државната управа не може да се цени како транспарентен / транспарентна без да бидат исполнети најмалку два предуслова: (*) граѓаните да можат ефективно да го реализираат своето право да побараат податоци од јавен карактер и притоа да не се соочуваат со потешкотии, и (*) да биде забележано проактивно објавување на јавните податоци.¹⁶ Сепак, ВРСМ оди и чекор понапред во определувањето на елементите на поимот **транспарентност**, па кон наведените два предуслови ги додава и следниве:

- Информациите што се доставуваат или објавуваат да можат лесно да се користат;
- Пристапот до информациите да не се поистоветува со пристапот до документите (граѓанинот може да го има на располагање документот, но доаѓањето до

11 Повеќе за дефиницијата на поимот транспарентност: <https://carnegieendowment.org/2014/10/20/accountability-transparency-participation-and-inclusion-new-development-consensus-pub-56968> (пристапено на 6.9.2019)

12 Повеќе за дефиницијата на поимот транспарентност: Michener G., Bersch K. (2013). Identifying transparency, *Information Polity* 18 (2018) 233-242, достапен на: <https://pdfs.semanticscholar.org/4ac7/5190784e6eec337d61ce86d45718a910bfaf.pdf> (пристапено на 6.9.2019)

13 Повеќе за дефиницијата на поимот транспарентност: Bellver A., Kaufmann D. (2005). *Transparency: Initial Empirics and Policy Adaptations*, World Bank Policy Research Working Paper, достапен на: https://www.google.com/search?q=Transparency+Transparency%3A+Initial&rlz=1C1GGRV_enMK758MK758&oq=Transparency+Transparency%3A+Initial&aqs=chrome..69i57.822j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8 (пристапено на 6.9.2019)

14 Извештај од петтиот круг на оценка „Спречување на корупција и промовирање на интегритет на централната власт (највисоките извршни функции) и органите за спроведување на законот“, усвоен од страна на ГРЕКО на 82-рата Пленарна седница (Стразбур, 18-22 март 2019), достапен на: <https://rm.coe.int/-/168095378e> (пристапено на 6.9.2019)

15 Даниловска-Бајдевска Д., Петровска М., Наумовска Н. (уред.). (2013). Надминување на принципите на тајност во работењето на администрацијата – извештај од спроведеното истражување за правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер во Македонија, Фондација Отворено општество Македонија, стр. 9, достапно на: <http://fosm.mk/CMS/Files/Documents/istrazuvanje-tajnost-vo-rabotenjeto-mkd-1.pdf> (пристапено на 6.9.2019)

16 Кои податоци проактивно ќе се објавуваат зависи од држава до држава, но генерално гледано може да се види дека во најголемиот дел од демократските системи постои согласност со „10-Point Transparency Checklist“ на Illinois Policy Institute достапна на: <https://www.illinoispolicy.org/10-point-transparency-checklist/> (пристапено на 6.9.2019)

информацијата да претставува сериозен предизвик), односно на граѓаните да им се дава активна помош при барањето одреден податок;

- Пристапот до информациите да не подразбира трошоци;
- Граѓаните да добијат активна помош во случај кога бараат пристап до информации од јавен карактер, согласно начелото на активна помош на странката поставено во член 17 од Законот за општата управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 124/2015);
- Сите нацрти на прописите, другите општи правни акти, но и на другите документи што на посреден или непосреден начин влијаат врз граѓаните и нивните права и обврски, а ги донесуваат ВРСМ, министерствата, органите во состав на министерствата, другите органи на државната управа, управните организации и државните органи кои одговараат пред ВРСМ, да бидат објавени и лесно достапни;
- Граѓаните да имаат увид во трошењето на буџетските средства, но и во буџетските приходи (износот што се прибира од граѓаните преку даноци, такси и други давачки).

Така, во контекст на овој стратемиско-развоен документ ќе стане збор за **активната транспарентност**.

Што се однесува до прашањето како транспарентноста ќе влијае врз зајакнувањето на довербата на граѓаните во ВРСМ, органите и организациите опфатени со Стратегијата, објаснувањето е понудено во продолжение.

Прво, проактивното објавување на податоците позитивно ќе влијае врз перцепцијата на граѓаните, односно ќе служи како метод да се даде до знаење дека ВРСМ и органите опфатени со оваа стратегија не ги кријат податоците за нивното работење и за начинот на користење на јавните (буџетските) средства.

Второ, објавувањето на податоците, како и на оригиналните документи во формат што е лесен за користење ќе значи разграничување помеѓу транспарентноста, од една страна, и односите со јавноста, од друга страна. ВРСМ цврсто застанува на ставот дека секој граѓанин и фактор во општеството ќе може не само да прими еднострано соопштение за нејзините активности, туку и да има увид во оригиналните документи од кои произлегуваат податоците.

Трето, проактивното објавување на податоците, а особено на нацрт-прописите, ќе го поттикне учеството на граѓаните (непосредно или претставени преку здруженијата на граѓаните и другите облици на здружување) во градењето на политиките, а со тоа ќе се зголеми и довербата на граѓаните во квалитетот на прописите и другите акти.

Имајќи го предвид досега изнесеното, станува јасно дека треба да се дефинираат уште неколку поими што се од значење за оваа стратегија, по што ќе бидат изложени и нејзините основни начела.

2.2. Основни поими и начела на Стратегијата

Освен транспарентноста, која беше определена во претходната глава, за овој стратешки документ се значајни уште неколку поими кои ги изложуваме во продолжение:

- **Активна транспарентност:** Наречена уште и доброволна, активната транспарентност подразбира објавување на податоците од страна на ВРСМ и органите на државната управа, без притоа граѓаните, правните лица, медиумите и сл., да ги употребуваат механизмите за пристап до информациите од јавен карактер воспоставени во законодавството (Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер објавен во „Службен весник на РСМ“ бр. 101/2019).¹⁷
- **Одговорност:** Одговорноста е тесно поврзана со транспарентноста. Ако транспарентноста ја дефинираме како активно објавување на податоците од страна на ВРСМ и органите на државната управа, одговорноста ја детерминира институционалната врска помеѓу повеќе фактори со цел да се утврди кога еден од нив треба да биде санкциониран за некое свое дејствие или за неуспехот во исполнувањето на зададените цели. Кога станува збор за органите на државната управа, може да стане збор за хоризонтална и за вертикална одговорност.¹⁸ Хоризонталната одговорност ги опфаќа институционалните врски меѓу самите органи, така што едните ги контролираат другите. Вертикалната поврзаност, пак, ги опфаќа врските помеѓу граѓаните и органите на државната управа.
- **Инклузивност и партиципативност:** Општо речено, овие поими подразбираат обезбедување услови за што поширок опфат информирани граѓани, но и нивно консултирање во случај кога треба да се носат политики и одлуки (сфатени во најширока смисла на зборот).¹⁹ Во смисла на оваа стратегија, пак, партиципативноста ќе има само посредно значење. Нема да бидат предвидени конкретни мерки за зголемување на учеството на граѓаните во донесувањето на политиките и одлуките (сфатени во пошироката смисла на зборот, а не како конкретни административни акти), но проактивното објавување на податоците преку унифициран пристап ќе има позитивно влијание по тоа прашање. Со други

¹⁷ Michener G., Bersch K. (2013). Identifying transparency, Information Polity 18 (2018) 233-242, достапен на: <https://pdfs.semanticscholar.org/4ac7/5190784e6eec337d61ce86d45718a910bfaf.pdf> (веб-страницата е последен пат посетена на 8.7.2019)

¹⁸ Cerna L. (2014). Trust: What it is and Why it Matters for Governance and Education, OECD Education Working Papers, no. 108, OECD Publishing, достапен на: https://www.oecd-ilibrary.org/education/trust-what-it-is-and-why-it-matters-for-governance-and-education_5jxswcg0t6wl-en (веб-страницата е последен пат посетена на 8.7.2019).

¹⁹ Повеќе на: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/2030-agenda-for-sustainable-development/peace/governance/inclusive-political-processes.html> (веб-страницата е последен пат посетена на 8.7.2019)

зборови, се алудира на фактот дека е поголема веројатноста граѓаните да учествуваат во креирањето на јавните политики и одлуки доколку имаат навремени информации за процесите што се одвиваат пред ВPCM и другите јавни органи.

Стратегијата за транспарентност на ВPCM (2019–2021) се заснова на неколку основни начела:

- **Сеопфатност:** Во смисла на овој стратeгиски документ, сеопфатноста има две димензии: прво, ќе се однесува на ВPCM, сите министерства, органите во нивен состав, самостојните органи на државната управа, самостојните државни органи управните организации кои одговараат пред ВPCM, јавните претпријатија основани од ВPCM и акционерските друштва во државна сопственост; и второ, со него ќе се опфатат сите податоци со исклучок на оние кои, согласно законот, не се сметаат за јавни.
- **Унифицираност:** Она е што е неопходно, согласно кажаното за поимот транспарентност, е податоците да бидат објавувани на начин што ќе овозможи нивно користење од страна на граѓаните, деловните субјекти, медиумите и слично. Оттаму, ќе биде точно утврден форматот во кој овие податоци треба да бидат објавувани и доставувани до јавноста, односно како точно треба да изгледаат веб-страниците на опфатените органи, со цел граѓаните да не наидуваат на различни практики.
- **Употребливост на податоците:** ВPCM и јавните органи ќе ги објавуваат податоците на начин и во формат што ќе им овозможи на граѓаните, односно на сите заинтересирани субјекти, лесно да ги употребуваат.
- **Навременост:** Навременоста е едно од основните начела на овој стратeгиски документ. Имено, тој се темели на вредносната определба дека не е доволно податоците само да се објавуваат, туку дека тоа треба да биде сторено навреме, во што покус рок по нивното создавање, односно добивање од страна на органите.
- **Интернетот како главен извор:** Во време на постојан развој на технологиите, нужно е да се земе како општоприфатен став дека основен извор на податоци и информации треба да биде интернетот. Прифаќањето на интернетот како главен извор на информации позитивно влијае и на заштитата на животната средина.
- **Автоматска отвореност:** Податоците кои ќе бидат опфатени со оваа стратегија по автоматизам ќе се сметаат за отворени за јавноста.
- **Објавување на документите:** ВPCM и јавните органи ќе треба да ги објавуваат не само податоците за своето работење (според однапред договорениот список – check list и согласно начелото за употребливост), туку и документите од кои се изведуваат тие податоци. На овој начин граѓаните нема да се најдат само во уло-

га на примател на информација, туку ќе можат и самите да испитаат дали дадена информација е точна (на пример, ако на веб-страницата на дадено министерство е понуден податок за нето-платата на министерот, треба да бидат достапни и документите според кои е пресметана оваа плата).

- **Недискриминација:** Начелото на недискриминација подразбира дека секое заинтересирано лице ќе може подеднакво лесно да пристапи до податоците опфатени со оваа стратегија. Ниту еден субјект нема да треба да се регистрира и идентификува или да го оправда својот пристап до податоците. Исто така, нема да има никакви ограничувања во поглед на користењето на софтверот или апликацијата за пристап до информациите или податочните сетови. Дополнително, согласно начелото на недискриминација, органите и организациите опфатени во оваа стратегија треба да обезбедат пристап до податоците и за лицата од ранливите категории и лицата со попреченост. Притоа, особено треба да се земат предвид начелото на еднаквост, непристрасност и објективност (од членот 8), начелото на сервисна ориентација на јавните органи (од членот 9) и начелото на активна помош на странката (од членот 17) од Законот за општата управна постапка.

3. СЛЕДЕЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ

Со цел да се обезбеди што поуспешна имплементација на Стратегијата за транспарентност на ВРСМ, ќе биде формирана работна група за следење на нејзината имплементација.

Работната група за следење на имплементацијата на Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021) ќе има широк состав, односно ќе ја сочинуваат по еден претставник на:

- Кабинетот на министерот без ресор задолжен за комуникации, отчетност и транспарентност;
- Генералниот секретаријат на ВРСМ;
- министерствата;
- академскиот сектор (универзитетите и другите научни установи);
- граѓанскиот сектор (здруженијата на граѓани и фондациите);
- медиумите, и
- бизнис-заедницата.

Работната група ќе има 7 членови и ќе биде формирана од страна на министерот задолжен за комуникации, отчетност и транспарентност. Членовите на оваа работна група кои се претставници на академскиот сектор, медиумите и бизнис-заедницата

ќе бидат соодветно номинирани од страна на Интеруниверзитетската конференција, стопанските комори и здруженијата на новинарите. Претставниците на невладиниот сектор, пак, ќе се пријават на повик објавен од страна на Советот за соработка помеѓу Владата на Република Северна Македонија и граѓанскиот сектор.

Оваа работна група постојано ќе го следи напредокот во спроведувањето на Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021), односно ќе мониторира дали мерките и активностите предвидени во Акцискиот план се преземени во предвидените рокови. Освен тоа, работната група ќе дава иницијативи за подигање на свеста и информираноста за активната транспарентност и ќе ги поддржува, односно ќе ги советува органите и организациите опфатени со Стратегијата за транспарентност на ВРСМ за тоа како подобро да ги исполнат своите обврски. Работната група ќе прибира информации за реализација на Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021) преку состаноци и официјални дописи за добивање извештаи за реализација на мерките.

Покрај формирањето на оваа работна група, како еден вид надворешен механизам, за поуспешно спроведување на оваа стратегија се предвидува и формирање организациска единица за стратески развој и транспарентност во рамките на Генералниот секретаријат на ВРСМ²⁰, која ќе биде задолжена за собирање и анализа на податоците поврзани со спроведувањето на овој стратески документ, односно со активната транспарентност. Оваа организациска единица ќе подготвува тримесечни извештаи за спроведувањето на Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021), односно Акцискиот план, кои Генералниот секретаријат ќе ги доставува до министерот без ресор задолжен за комуникации, отчетност и транспарентност. Во натамошниот текст се дадени повеќе податоци за формирањето и работењето на оваа организациска единица. Конечно, министерот без ресор задолжен за комуникации, отчетност и транспарентност ќе доставува до ВРСМ шестмесечни извештаи за спроведувањето на Стратегијата. Овие извештаи ќе се разгледуваат на седниците на ВРСМ. Министерот без ресор задолжен за комуникации, отчетност и транспарентност ќе ги подготвува споменатите извештаи врз основа на тримесечните извештаи добиени од организациската единица за стратески развој и транспарентност во рамките на Генералниот секретаријат на ВРСМ, како и врз основа на податоците добиени од Работната група за следење на имплементацијата на Стратегијата.

²⁰Органограмот е достапен на: https://vlada.mk/sites/default/files/dokumenti/organogram_na_generalniot_sekretarijat.pdf (пристапено на 8.9.2019).

Дел 2

Стратегиски
определби на
Владата на Република
Северна Македонија
за периодот 2019-2021

3. ПРИСТАП ДО ИНФОРМАЦИИТЕ ОД ЈАВЕН КАРАКТЕР

3.1. Актуелна состојба

Правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер е предвидено во член 16, ст. 3 од Уставот на Република Северна Македонија. Првиот Закон за слободен пристап до информациите од јавен карактер е донесен во 2006 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 13/2006, 86/2008, 6/2010, 42/2014, 148/2015, 55/2016 и 64/2018 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/2019). Во 2019 година Собранието на Република Северна Македонија го изгласа новиот Закон за слободен пристап до информациите од јавен карактер („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/2019). Овој закон с уште не се применува поради неговиот член 46 во кој се предвидува одложено дејство од шест месеци од денот на влегување во сила (30.5.2019) или, поинаку кажано, до 30.11.2019. Предлагач на новиот закон од 2019 година беше ВРСМ. Основна причина за донесување на овој нов пропис беше нецелосната и недоволната имплементација на тековниот Закон за слободен пристап до информациите од јавен карактер донесен во 2006 година, односно како што наведе ВРСМ во предлогот што го достави до Собранието „[и]ако во Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер се вградени основните принципи на кои се темели правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер, постои нецелосна и недоследна примена на Законот, ограничена транспарентност на институциите и нецелосно остварување на правото на физичките и правните лица за пристап до информациите од јавен карактер“. Во тој контекст, евидентна е заложбата на ВРСМ за подобрување на режимот за пристап до информациите. На тој начин, не само што ќе се подобри демократската клима во државата, туку адекватно ќе се одговори и на забелешките на меѓународната заедница, особено на ГРЕКО. Имено, во Извештајот од петтиот круг на оценка, ГРЕКО утврдува дека „евалуациониот тим на ГРЕКО е свесен за неговата [на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер] слаба и неефективна имплементација“.²¹ Помеѓу двата закона за слободен пристап до информациите, постојат неколку клучни разлики:

²¹ Извештај од петтиот круг на оценка „Спречување на корупција и промовирање на интегритетот на централната власт (највисоките извршни функции) и на органите за спроведување на Законот“, усвоен од страна на ГРЕКО, на 82-рата Пленарна седница (Стразбур, 18-22 март 2019), достапен на: <https://rm.coe.int/-/168095378e> (пристапено на 6.9.2019).

- проширен е списокот на иматели на информации;
- скратени се роковите за пристап до информациите;
- Комисијата за заштита на правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер (во натамошниот текст: КоСПИ) се трансформира во инокосен орган – Агенција;
- се предвидува обврска за проактивно објавување на документите и податоците на веб-страницата на секој орган.

Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер од 2019 година содржи и низа други новини. Ефикасната и доследна примена на неговите одредби е еден од приоритетите на ВРСМ, како чекор напред во насока на нејзина поголема транспарентност, односно зголемена одговорност за неа, но и за сите други органи и организации опфатени со Законот.

3.1.1. Предизвици

Според анализата на состојбите која беше извршена во насока на подготовката на овој стратески документ, постојат повеќе предизвици поврзани со пристапот до информациите од јавен карактер.

Првиот предизвик е поврзан со **начелото на делегирање на надлежноста за одлучување во постапките по барањата за пристап до информациите од јавен карактер**. Постојниот (од 2006 година) и новиот (од 2019 година) Закон за пристап до информациите од јавен карактер предвидуваат дека секој имател на информации треба да определи едно или повеќе службени лица кои ќе посредуваат при остварување на правото на слободен пристап до информациите. Законот за општата управна постапка, пак, предвидува дека надлежноста за решавање на управните работи во рамките на јавните органи, по правило, се делегира на службените лица. Со други зборови, Законот за општата управна постапка препознава дека во јавните органи за правата, обврските и правните интереси во управна постапка не треба да одлучуваат функционерите, туку службените лица кои се вработени во органот и професионално ги извршуваат своите задачи. На тој начин се цели кон поголема професионализација и кон намалување на можноста за злоупотреба на моќта за одлучување. Оттаму, кога граѓаните ќе поднесат барање за слободен пристап до информациите од јавен карактер, одлуката (дали ќе се дозволи пристапот или не) не треба да ја донесе функционерот (министер, директор и слично), туку административниот службеник кој е определен како службено лице кое ќе посредува при остварување на правото на слободен пристап до информациите. Сепак, теренските анализи укажуваат на тоа дека принципот на делегирање на надлежноста за одлучување с уште не се почитува доволно во управните постапки, а следствено на тоа ниту во постапките по барањата за пристап до информациите од јавен карактер. ВРСМ го констатираше тоа уште на својата 120-та редовна седница одржана на 12 февруари 2019 година, кога ги задолжи органите на државната управа

Табела 1 - Молчењето на администрацијата како причина за поднесување жалба до КоСПИ во последните 10 години²³

Година	Жалби до КоСПИ поднесени поради молчење на администрацијата	Вкупен број жалби
2018	366	622
2017	569	758
2016	411	619
2015	874	960
2014	785	849
2013	428	564
2012	907	1.225
2011	324	409
2010	368	540
2009	273	340

кои водат управни постапки доследно да го почитуваат начелото на делегирање на надлежноста.²² ВРСМ останува на својата заложба за комплетно спроведување на начелото на делегирање на надлежноста, вклучувајќи ги и постапките за пристап до информациите од јавен карактер. Се очекува дека во иднина функционерите нема да одобруваат пристап до информациите од јавен карактер, ниту пак да потпишуваат решенија со кои, делумно или целосно, се ограничува пристапот, поточно дека тоа ќе биде во целост делегирано кај службените лица за посредување. Само на тој начин ќе се овозможи целосна професионализација во постапките, а со тоа ќе се намалат и можностите за злоупотреба на моќта на одлучување, но и ризиците од грешки.

Вториот предизвик е **честото молчење на администрацијата кога се поднесуваат барања за пристап до информациите.**

Третиот предизвик се состои во **примената на одредбите кои го предвидуваат рокот за одговор по барањето за пристап до информации.** Во таа насока, веќе беше истакнато дека рокот за одговор по барањето за пристап до информациите во минатото беше 10 или 30 дена (во зависност од тоа дали барањето е усно или писмено), а сега е 5 или 20 дена (во зависност од тоа дали барањето е усно или писмено). Сепак, овие рокови не се минимални, туку максимални. Постојниот и новиот Закон за пристап до информациите од јавен карактер утврдуваат дека одговорот по барањето треба да

²² Записникот од 120-тата седница на ВРСМ е достапен на: <https://vlada.mk/sednica/120> (пристапено на 9.9.2019).

²³ Податоците се изведени од годишните извештаи на КоСПИ достапни на: <http://komspi.mk/%d0%b3%d0%be%d0%b4%d0%b8%d1%88%d0%bd%d0%b8-%d0%b8%d0%b7%d0%b2%d0%b5%d1%88%d1%82%d0%b0%d0%b8/> (пристапено на 9.9.2019).

се даде веднаш, а најдоцна во дадените рокови. Наспроти тоа, експертската јавност и здруженијата на граѓани постојано истакнуваат дека имателите на информации секогаш чекаат да истече максималниот рок пред да ја дадат информацијата,²⁴ без оглед на тоа дали е навистина потребно толку време за да се дојде до информацијата, т.е. таа да се достави. Ваквата практика ги одвраќа не само граѓаните, туку и новинарите од поднесување на барањата за пристап до информациите.²⁵ Нужно е да се промени практиката на имателите на информации, особено на оние кои одговараат пред ВРСМ и кои ќе бидат опфатени со овој стратески документ, така што тие ќе почнат да одговараат на барањата во најкус можен рок.

Четвртиот предизвик се состои во **формата во која се поднесува барањето за пристап до информациите**. Постојниот и новиот Закон за слободен пристап до информациите предвидуваат можност барањето да се поднесе во усна, писмена или во електронска форма, но на граѓаните најчесто им е достапна само писмената форма.

Петтиот предизвик е поврзан со **активната транспарентност предвидена во член 10, ст. 1 од Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер**, односно со **обврската секој имател на информации на својата веб-страница да објави повеќе документи и податоци**.

Неизбежно би било да се спомене дека како еден од предизвиците се јавува и **недоволното познавање на одредбите од Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер од страна на имателите на информации**. Особено треба да се земе предвид комплексноста на материјата, односно фактот дека голем дел од обврските од Законот подразбираат сериозна острученост. Еден таков пример е спроведувањето на тестот на штетност.

3.1.2. Стратески насоки

Согласно наведената правна рамка, но и елаборираните предизвици, во продолжение се истакнуваат неколку стратески насоки за подобрување на ефективно остварување на правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер во пресрет на примената на новиот закон. Тие ја опфаќаат и активната транспарентност, односно обврската на имателите од член 10, ст. 1 од Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер од 2019 година:

²⁴ Според истражувањето спроведено од страна на Центарот за граѓански комуникации во 2017 година, просечниот број денови за да се добие одговор на барање за пристап до информации од јавен карактер бил 20 дена. Дополнително, 24 % од министерствата доцнеле со одговорот, 59 % одговориле во предвидениот рок, а 17 % не одговориле. Види повеќе на: <http://ccc.org.mk/images/stories/ia2017m.pdf> (8.9.2019).

²⁵ Божовиќ С., Даниловска Д. (2018). Прелиминарен извештај за примената на законските рамки поврзани со слободниот пристап до информациите од јавен карактер, Фондација Метаморфозис, стр. 16, достапно на: <http://metamorphosis.org.mk/wp-content/uploads/2018/04/1.5-Preliminaren-izveshtaj-sloboden-pristap.pdf> (пристапено на 9.9.2019).

- Целосно спроведување на начелото на делегирање на надлежноста за одлучување во постапките по барањата за пристап до информациите од јавен карактер, согласно член 13 и член 24 од Законот за општата управна постапка, односно во контекст на споменатиот заклучок од 120-тата редовна седница на ВРСМ.²⁶
- Унапредување на практиката на ВРСМ, министерствата, органите во состав на министерствата, самостојните органи на државната управа, управните организации и самостојните државни органи кои одговараат пред ВРСМ во постапките за пристап до информациите од јавен карактер, преку изработка на водичи и други дидактички материјали за функционерите и за службените лица, во кои ќе стане збор за доследна примена на начелото на делегирање, роковите, текот и фазите на постапката за пристап до информациите, можноста за поднесување барање во усна, писмена и во електронска форма и последиците од незаконското или неправилното постапување.
- Воспоставување партнерски однос помеѓу ВРСМ и Агенцијата, пред сè со цел редовно споделување на податоците за (не)постапувањето од страна на организациите кои, согласно законските одредби, одговараат пред ВРСМ, за респективните функционери да можат да бидат повикани на одговорност од страна на ВРСМ (што не ја исклучува одговорноста пред Собранието), како и со спроведување анализи за степенот на примена на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер.
- Воспоставување механизми преку кои ВРСМ ќе контролира дали министерствата, органите во состав на министерствата, самостојните органи на државната управа, управните организации и самостојните државни органи кои одговараат пред неа доставуваат годишни извештаи до Агенцијата (сегашна КоСПИ).

Во Акцискиот план кој е составен дел од оваа стратегија за транспарентност на ВРСМ (2019-2021) се предвидени конкретни активности за секоја од овие стратегиски насоки, како и индикаторите за следење.

Што се однесува до последната стратегиска насока истакната во оваа точка од Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021), таа треба да се земе предвид во корелација со определбите за унифицираност на веб-страниците (изложена подолу).

²⁶ Достапен на: <https://vlada.mk/sednica/120> (пристапено на 9.9.2019).

4. АКТИВНА ТРАНСПАРЕНТНОСТ НА ВЛАДАТА И НА ДРУГИТЕ ОРГАНИ НА ИЗВРШНАТА ВЛАСТ

4.1. Актуелна состојба

ВРСМ во 2011 година стана дел од „Отвореното владино партнерство“ („Open Government Partnership). Во тој контекст е донесен Националниот акциски план за отворено владино партнерство 2018-2020²⁷, во кој - меѓу другото - се зборува и за подобрување на отвореноста, како и за активната транспарентност.

Во текот на претходните две години, ВРСМ презеде голем број напори за подобрување на својата активна транспарентност, односно за создавање практика за проактивно објавување на податоците. Идејата зад ваквото проактивно објавување на податоците е да се постигне двојна добивка за граѓаните и за институциите. Граѓаните ќе можат да добијат информации за законодавството, прописите и подзаконските акти на органите, за своите права и обврски, односно информации со кои ќе можат да ги повикаат функционерите на одговорност. Институциите, пак, ќе бидат поодговорни во користењето и во трошењето на јавните средства и на тој начин ќе ги промовираат принципите на добро владеење и интегритет. ВРСМ, во границите на својата надлежност, преку повеќе активности се обиде да ја зајакне активната транспарентност на министерствата, органите во состав на министерствата и сите други државни и управни органи, односно управни организации кои одговараат пред неа. Сепак, ВРСМ препознава дека нејзината активна транспарентност (односно активната транспарентност на органите кои одговараат пред неа) и натаму претставува клучен предизвик. Имено, како што покажуваат истражувањата спроведени од страна на граѓанските организации, извршната власт во Република Северна Македонија во претходните години била најмалку отворена од сите во регионот на Југоисточна Европа, односно во процентуален износ 36 %.²⁸ Говорејќи, пак, за ВРСМ сама по себе, отвореноста се оценила со 52 %. Иако најголемиот дел од препораките на граѓанските организации²⁹ се спроведени од страна на ВРСМ, изостанува таква проактивност

²⁷ Достапен на: <http://www.mio.gov.mk/?q=mk/documents/open-government-partnership> (пристапено на 8.9.2019).

²⁸ Види: Metamorphosis. (2017). Roadmap on good governance for state institutions in the Republic of Macedonia - On the basis of the Regional Index of Openness of state institutions, достапна на: https://resource.actionsee.org/app/uploads/2018/07/Action_SEE_MK_08-08-2017-english-version.pdf.

кај органите кои одговараат пред неа. Оттаму, повеќе од нужно е преземањето дополнителни напори, што е во согласност со обврските што произлегуваат од „Отворено владино партнерство“ („Open Government Partnership“), како и со Националниот акциски план за отворено владино партнерство 2018-2020³⁰

Споменатите напори се систематизирани во овој стратески документ.

Едно од основните начела на оваа Стратегија за транспарентност на ВРСМ (2019-2021) е користењето на интернет како основен извор на информации за работењето на ВРСМ и на сите органи и организации опфатени со неа. Тоа е во согласност со Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер од 2019 година, односно со член 10, ст. 1 од Законот, каде што е предвидено дека секој имател на информации е должен на својата веб-страница да објави голем број документи и податоци.

На својата веб-страница, ВРСМ редовно објавува голем број податоци што се од значење за нејзината работа. Тие можат да се пронајдат под опцијата „Отворена Влада“.³¹ Таму се содржани: (1) дневните редови и записниците од седниците на ВРСМ; (2) податоци за платите на членовите на ВРСМ; (3) анкетните листови на членовите на ВРСМ; (4) извештаи за работењето на ВРСМ (100 дена, 1 година и 2 години од формирањето на актуелниот состав на ВРСМ); (4) буџетот на ВРСМ; (5) плановите за јавни набавки; (6) извештаите за реализација на буџетот; (7) ревизорските извештаи (до 2012 година); (8) сервисни информации за ВРСМ; (9) податоци релевантни за заштитата на укажувачите и за заштитата на личните податоци, согласно респективниот законски режим; (10) податоци за начинот на поднесување барање за пристап до информациите од јавен карактер, меѓу кои спаѓаат упатството за барање пристап до информациите од јавен карактер, обрасци на барањето и податоци за службените лица за посредување; (11) Правилникот за внатрешна организација на ВРСМ и Правилникот за систематизација на работните места во ВРСМ од 2015 година, со своите 18 измени и дополнувања заклучно со 15 јули 2019 година; (12) органограмот на ВРСМ; (13) списокот на вработени во ВРСМ (опфаќајќи ги Канцеларијата на Претседателот на ВРСМ и Генералниот секретаријат); (14) Комуникациската стратегија 2019/2020; (15) графичките стандарди на ВРСМ и на министерствата; (16) Предлог-планот за одлучна акција против ширењето дезинформации; (17) релевантни законски текстови меѓу кои влегуваат Законот за Владата на Република Македонија (без измените и дополнувањата

²⁹ Даниловска Д., Наумовска Н. (2017). Предлози за подобрување на моменталната состојба - Отвореност на институциите на извршната власт во регионот и во Македонија, Фондација Метаморфозис, достапна на: <https://resource.actionsee.org/app/uploads/2018/07/%D0%B7%D0%B0-%D0%BE%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D1%80%D1%88%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%822.pdf> (пристапено на 7.9.2019).

³⁰ Достапен на: <http://www.mio.gov.mk/?q=mk/documents/open-government-partnership> (пристапено на 8.9.2019).

³¹ Достапна на: <https://vlada.mk/otvorena-vlada> (пристапено на 6.9.2019).

од 2018 година), Законот за организација и работа на органите на државната управа (без измените и дополнувањата од 2019 година) и Законот за заштита на укажувачите (основен текст); (18) подзаконски акти од значење за работата на ВРСМ; (19) Кодексот за етичко однесување на членовите на ВРСМ и носителите на јавни функции именувани од страна на ВРСМ, и (20) Националниот акциски план за отворено владино партнерство 2018–2020.

Дополнително, ВРСМ ја лансирал *Алатката за отчетност за трошоците на носителите на јавни функции*.³² Оваа алатка овозможува увид во службените трошоци на претседателот на ВРСМ и замениците на претседателот на ВРСМ, министрите, замениците-министри, генералниот секретар на ВРСМ и државните секретари на министерствата. Алатката е лесна за користење, овозможува пребарување по повеќе критериуми (година, орган, функционер на органот, тип трошок, а достапни се и месечни извештаи за секој од соодветните функционери, односно наративни објаснувања на наведените трошоци). Оттаму, алатката значително ја зголемува транспарентноста на ВРСМ и на министерствата, имајќи предвид дека функционерите се свесни за увидот на јавноста во нивните службени трошоци.

Говорејќи за јавните набавки, значајно е да се забележи дека сите буџетски корисници и јавни претпријатија се должни да ја објавуваат документацијата поврзана со јавните набавки на Електронскиот систем за јавни набавки³³ што го одржува Бирото за јавни набавки. Притоа, согласно член 10, ст. 1 од Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер од 2019 година, тие ги објавуваат огласот, тендерската документација и договорот за јавна набавка.

Лансирана е платформата „Отворен трезор“ преку која сите државни трошоци стануваат јавни, односно по автоматизам се објавуваат сите трансакции од државниот трезор кои се достапни за следење. Со тоа се тангира една од основните аномалии, а тоа е ниското ниво на активна транспарентност кога станува збор за буџетската и за финансиската транспарентност.³⁴ Притоа, податоците кои се објавувани преку платформата „Отворен трезор“ се информација од јавен карактер врз основа на Законот за изменување и дополнување на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 98/2019), односно последните измени и дополнувања на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер од 2006 година. Оттаму, за лансирањето на оваа алатка не беше нужно да се започне со примена на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/2019).³⁵

Секое министерство, со исклучок на последно формираното Министерство за

³² Достапна на: <https://vlada.mk/otchetnost-troshoci> (пристапено на 6.9.2019).

³³ Достапен на: <https://e-nabavki.gov.mk/PublicAccess/Home.aspx#/home> (пристапено на 6.9.2019).

³⁴ Види: <http://ccc.org.mk/images/stories/ia2017m.pdf> (пристапено на 8.9.2019).

³⁵ Достапна на: <https://open.finance.gov.mk/mk/home> (пристапено на 7.10.2019)

политички систем и односи меѓу заедниците, има своја функционална веб-страница. На овие веб-страници може да се пристапи и преку веб-страницата на ВРСМ, каде што се објавени респективни врски (линкови).³⁶ На веб-страниците на министерствата може да се најдат голем број податоци за нивното работење, во согласност со обврската за објавување на 21 документ и податок. Што се однесува, пак, до органите во состав на министерствата, помал дел од нив имаат свои веб-страници, за дел од нив на веб-страниците на соодветните министерства се содржани само основни податоци, а за еден помал број органи на интернет тешко се наоѓаат податоци. Самостојните органи на државната управа и управните организации наведени во приказот под број 1 од оваа стратегија имаат сопствени веб-страници.

За ВРСМ е особено значајно тоа што за првпат е објавен „Граѓански буџет“, односно на лесен и разбирлив начин можат да се видат деталите од буџетот. Освен веб-страницата³⁷ изработена е и апликација, што беше една од основните препораки на граѓанскиот сектор во минатото.³⁸

Согласно Стратегијата за отворени податоци (2018–2020) беше лансиран Порталот за отворени податоци на ВРСМ³⁹, чијашто основна цел е да се објавуваат податочните сетови на институциите во отворен формат, заради поголема транспарентност, искористување на економскиот потенцијал на податоците и зголемување на ефикасноста на институциите. Меѓу другото, зад Порталот за отворени податоци стои идејата да се намали бројот на барања за пристап до информациите од јавен карактер, на тој начин што самите институции проактивно ќе ги објавуваат информациите. Истовремено, Порталот за отворени податоци треба да го зголеми учеството на граѓаните при креирањето на политиките и при анализата на испорачаните резултати. Интерактивниот карактер на Порталот за отворени податоци се гледа во тоа што секој граѓанин може да се регистрира на него и да дава забелешки и коментари, но и да истакнува барања за објавување податоци кои до тој момент не се објавени. На тој начин се препознава активната улога на граѓанскиот сектор, односно на секој граѓанин, во контролирањето на податоците што ги објавуваат ВРСМ и органите опфатени со овој стратески документ.

36 Види: <https://vlada.mk/ministerstva> (пристапено на 7.9.2019).

37 Достапна на: <http://budget.finance.gov.mk/> (пристапено на 7.9.2019).

38 Даниловска Д., Наумовска Н. (2017). Предлози за подобрување на моменталната состојба - Отвореност на институциите на извршната власт во регионот и Македонија, Фондација Метаморфозис, достапна на: <https://resource.actionsee.org/app/uploads/2018/07/%D0%B7%D0%B0-%D0%BE%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D1%80%D1%88%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B2%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%822.pdf> (пристапено на 7.9.2019).

39 Достапен на: <https://data.gov.mk/> (пристапено на 7.9.2019).

4.1.1. Предизвици

ВРСМ е свесна дека и покрај големиот број заложби за подобрување на транспарентноста во работењето, односно работењето на министерствата, органите во состав на министерствата, самостојните органи на државната управа, управните органи и самостојните државни органи кои одговараат пред неа, постојат сериозни ризици поврзани со проактивното објавување на податоците на интернет-мрежата. Во тој контекст, би се споменале истражувањата спроведени од страна на здруженијата на граѓани во текот на 2017 година, кога општото ниво на активна транспарентност се оценува како ниско, имајќи предвид дека процентот на исполнетост на обврските за активно објавување на информациите кај 97 вклучени институции изнесува 42,5 %.⁴⁰ Иако од 2017 година до моментот на подготовка на овој стратески документ е забележан извесен напредок, и натаму постојат предизвици. Во продолжение, дел од нив се изразуваат во рамките на овој стратески-плански документ.

Првиот предизвик се поврзува со **неунифицираноста на веб-страниците на ВРСМ и на министерствата**. Имено, анализата спроведена со цел да се подготви Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021) доведе до заклучок дека речиси секоја од нив има различен дизајн, што - само по себе - би претставувало предизвик за граѓаните, здруженијата на граѓани и фондациите, медиумите и секој друг субјект заинтересиран да пронајде податоци за нивното работење. Дополнително, не постои стандард околу тоа на кои јазици ќе бидат достапни веб-страниците.

Вториот предизвик се поврзува со **непостоењето на еднаков број податоци** на веб-страниците на сите министерства. Тоа е веќе констатирано (во повеќе наврати) од страна на здруженијата на граѓани, во чии истражувања можат да се забележат драстични разлики во рангирањето на министерствата од аспект на нивната активна транспарентност.⁴¹ Поинаку речено, освен тоа што веб-страниците на министерствата имаат различен дизајн и структура, забележлива е и разликата во податоците кои се прикачени таму. ВРСМ на својата 34-та седница ги задолжи сите министерства да објават минимум 21 документ на својата веб-страница.⁴² Дополнително, член 10, ст. 1 од Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер од 2019 година, кој ќе почне да се применува од крајот на ноември годинава, ја проширува дадената листа документи и информации и ги опфаќа и другите иматели на информации освен министерствата. Сепак, не секое од министерствата ја има докрај испочитувано насоката дадена од ВРСМ.⁴³ Во продолжение се истакнуваат неколку примери:

40 Филков Г., Факиќ С., Митевски М. (2017). Индекс на активна транспарентност, Центар за граѓански комуникации, достапна на: <http://ccc.org.mk/images/stories/ia2017m.pdf> (пристапено на 8.9.2019).

41 Филков Г., Факиќ С., Митевски М. (2017). Индекс на активна транспарентност, Центар за граѓански комуникации, достапна на: <http://ccc.org.mk/images/stories/ia2017m.pdf> (пристапено на 8.9.2019).

42 Записникот е достапен на: <https://vlada.mk/sednica/34> (пристапено на 9.9.2019).

43 За различното ниво на активна транспарентност на секое од министерствата се зборува и во рамките на истражувањата спроведени преку проектот Action SEE, достапни на: <https://opennessindex.actionsee.org/country/Macedonia> (пристапено на 8.9.2019).

- На дел од веб-страниците на министерствата с уште не се објавени списоци на сите вработени со службена адреса на електронската пошта и службен телефон.⁴⁴
- На поголем дел од веб-страниците на министерствата, како и на другите органи и организации опфатени во оваа стратегија, не се објавени консолидирани текстови од законите кои се важни за нивната работа. Кај дел од нив е објавен само оригиналниот текст на извесните закони, без притоа да бидат приложени измените и дополнувањата, а некои од министерствата, пак, го имаат објавено оригиналниот текст со сите измени и дополнувања, но без консолидирана верзија. Дел од веб-страниците имаат консолидирани текстови, но не се опфатени сите измени и дополнувања, туку само дел (до 2015 или 2014 година).⁴⁵ Истото се однесува и на подзаконските акти кои се од значење за работата на министерствата, односно другите органи и организации кои се опфатени во оваа стратегија.
- Неколку од министерствата имаат објавено годишни буџети, но не се објавени усвоените извештаи за реализација на буџетот.⁴⁶

Во контекст на невоедначеноста на министерствата од аспект на објавувањето на податоците зборуваат и истражувањата на граѓанските организации, особено преку проектот Action-SEE, каде што се утврдува различно ниво на отвореност на секое од нив.⁴⁷

Ваквата неизедначеност на министерствата несомнено треба да биде надмината во пресрет на отпочнувањето со примена на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер од 2019 година.

Третиот предизвик е поврзан со **органите во состав на министерствата**. Во погорниот текст веќе беше набележано дека (иако и тие се иматели на информации согласно Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер од 2019 година) дел од нив воопшто немаат свои веб-страници на кои би можеле да се објавуваат податоци за нивното работење. Во продолжение наведуваме неколку такви органи:

- Управа за сигурност во железничкиот систем (за која податоци можат да се најдат единствено на веб-страницата на Министерството за транспорт и врски).
- Управа за имотно-правни работи (за која податоци можат да се најдат единстве-

44 За референца види: <http://www.pravda.gov.mk/resursi/20> (пристапено на 8.9.2019).

45 За референца види: <http://mtsp.gov.mk/zakoni.nspх> (пристапено на 8.9.2019), [http://www.economy.gov.mk/Upload/Documents/Zakon%20za%20uslugi%20\(3\).pdf](http://www.economy.gov.mk/Upload/Documents/Zakon%20za%20uslugi%20(3).pdf) (пристапено на 8.9.2019), <http://zdravstvo.gov.mk/zakon-za-zdravstvenata-zashtita/> (пристапено на 8.9.2019) и слично.

46 За референца види: <http://mtsp.gov.mk/informacii-od-javen-karakter.nspх> (пристапено на 8.9.2019).

47 За референца види: <https://opennessindex.actionsee.org/country/north-macedonia> (пристапено на 8.9.2019).

но на веб-страницата на Министерството за финансии).

- Фитосанитарна управа (за која податоци можат да се најдат единствено на веб-страницата на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство).

Оваа листа не е исцрпувачка и служи за илустративни причини.

Четвртиот предизвик е поврзан со **надградбата на Алатката за отчетност за трошоците на носителите на јавни функции**. Иако оваа алатка служи како позитивен пример за зголемување на транспарентноста на ВРСМ и на министерствата, треба да се има предвид дека таа во моментот не ги опфаќа носителите на функции, ниту во органите во состав на министерствата, ниту во самостојните органи на државната управа, ниту пак во управните организации или самостојните државни органи кои одговараат пред ВРСМ.

Петтиот предизвик се поврзува со **надворешните соработници** и со **личните советници** на претседателот на ВРСМ. Тие се ангажираат врз основа на Одлуката на претседателот за основање на неговиот/нејзиниот кабинет. Имајќи предвид дека овие лица не се ангажирани согласно Законот за вработените во јавниот сектор, односно имајќи го предвид тоа што нема ограничување во однос на тоа колку вакви советници можат да се ангажираат, не постојат забрани за вработување роднини на овие места или обврска тие да ги извршуваат своите функции со полно работно време потребно е проактивно на веб-страницата да се објавуваат податоци за нив, и тоа:

- нивните имиња и договорните бенефиции (и платата);
- во случај кога станува збор за ангажман на скратено работно време или ад-хок ангажман да се вклучат и податоци за нивната главна работна задача/активност.

Ваквата заложба би одговарала на препораките на ГРЕКО нотирани во извештајот од петтиот круг на оценувањето.⁴⁸

Шестиот предизвик се однесува на **податоците поврзани со јавните набавки**, односно нужно е да се нотира дека деловите од веб-страниците на ВРСМ, министерствата и другите органи опфатени со овој стратески документ треба да се поврзат со Електронскиот систем за јавни набавки што го води Бирото за јавни набавки, за граѓаните да можат да пристапат кон соодветните податоци од која било веб-страница. При ваквото поврзување треба да се внимава на тоа да се избегне дуплирање на податоците.

Седмиот предизвик е поврзан со **редовното ажурирање на Порталот за отворени податоци на ВРСМ**. Во рамките на оваа анализа на Порталот се пронајдени девет групи информации (збирки на податочни сетови од одредена тема), но единствената група која е пополнета е насловена како „земјоделство, шумарство, рибарство и храна“. Притоа, евидентно е дека институциите с уште го ценат објавувањето отворени

48 Достапен на: <https://rm.coe.int/-/168095378e> (пристапено на 9.9.2019).

податоци како обврска, а не како практика од која и самите ќе имаат бенефит. Имено, доколку се објавени повеќе податоци, толку помала ќе биде потребата на граѓаните да поднесуваат барања за пристап до информациите од јавен карактер.

Осмиот предизвик е поврзан со **ниското ниво на свест на граѓаните за правото да добијат, односно да располагаат со информации за работењето на ВРСМ и на сите органи и организации кои одговараат пред неа**. Во истражување спроведено од страна на граѓанскиот сектор⁴⁹ е илустрирано дека од репрезентативен број граѓани (над 1.200), најголемиот дел немаат соодветно познавање за ова нивно право. На пример, секој трет испитаник сметал дека „нема право да побара информации од здравствените установи и од државната власт“. Освен тоа, голем дел од граѓаните покажале скептицизам во поглед на правото на слободен пристап, односно дури една четвртина (28 %) се изјасниле дека не бараат информации од јавен карактер, бидејќи сметаат дека нема да им бидат дадени; 16 % не барале информации бидејќи не знаеле каде да се обратат; 7 % биле обесхрабрани затоа што немале пари, а 16 % немале време за тоа. Во насока на ниското ниво на свест за правото да се побараат информации од јавен карактер говорат и податоците од извештаите на КоСПИ, според кои речиси без исклучок како жалители во постапките за пристап до информации се јавуваат здруженијата на граѓани. Ниското ниво на свест за пристапот до информациите од јавен карактер го чини евидентен фактот дека граѓаните уште помалку знаат кои се начелата на активната транспарентност, односно дека тие треба да имаат пристап до голем број податоци на веб-страниците на органите. Дополнително, предизвиците наведени претходно (честото молчење на администрацијата во постапките за пристап до информациите, невоедначеноста на веб-страниците и слично) укажуваат на тоа дека и кај самите органи и организации опфатени со оваа стратегија нивото на свест не е задоволително.

Деветтиот предизвик се поврзува со **непостоењето на организациска единица во ВРСМ надлежна за мониторинг на министерствата и на другите органи** во поглед на активната транспарентност. Имено, иако ВРСМ на својата 34-та седница ги задолжи сите министерства да објават минимум 21 документ и податок на својата веб-страница, во рамките на нејзината внатрешна организација не постои единица која редовно ги спроведува мониторинг на министерствата и на другите органи. Тоа е неопходно, особено ако се има предвид дека списокот од 21 документ и податок е преточен во членот 10, ст. 1 од Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер.

⁴⁹ Даниловска-Бајдевска Д., Петровска М., Наумовска Н. (уред.). (2013). Надминување на принципите на тајност во работењето на администрацијата - извештај од спроведеното истражување за правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер во Македонија, Фондација Отворено општество Македонија, достапно на: <http://fosm.mk/CMS/Files/Documents/istrazuvanje-tajnnost-vo-rabotenjeto-mkd-1.pdf> (пристапено на 6.9.2019).

4.1.2. Стратегиски насоки

Од наведените предизвици, ВРСМ препознава и истакнува неколку стратегиски насоки:

- Воедначувањето на видот и бројот на документите, односно податоците кои ги објавуваат ВРСМ и сите други органи и организации опфатени со овој стратегиски документ, треба да биде постигнато врз основа на однапред изработени стандарди во врска со тоа кои документи и податоци ќе се објавуваат, меѓу кои, во најмала рака, ќе бидат опфатени следниве податоци:
 - податоци за органот, адресата на неговото седиште, надлежностите што ги извршува, функционерите во рамките на органот и нивните биографии;
 - основни податоци за контакт со органот, меѓу кои спаѓаат телефонскиот број, бројот на факсот, адресата на електронската пошта и адресата на веб-страницата;
 - основни податоци за контакт со службеното лице за посредување со информациите, согласно член 10, ст. 1 од Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер;
 - список на вработени лица во органот, нивната електронската пошта и телефон;
 - список на посебни советници, односно лица ангажирани да даваат договорни услуги (доколку постојат), при што ќе биде наведено нивното име и презиме и нивната професија, времетраењето на договорниот ангажман и целта на ангажманот, заедно со договорните права кои ги имаат;
 - дневен распоред на обврските на секој од опфатените функционери, кој ќе се ажурира на дневна основа;⁵⁰
 - консолидирани текстови од законите кои се однесуваат на надлежноста на органот или на организацијата;
 - консолидирани текстови од сите правилници (правилник за внатрешна организација, правилник за систематизација на работните места, правилник за заштитено внатрешно пријавување и друго), уредби, наредби, упатства, планови, програми, решенија и други видови акти за извршување на законите и други прописи;
 - органограм за внатрешна организација;
 - стратегиски планови и стратегии што ги спроведува органот или организацијата;

⁵⁰ Ваквата практика е забележана кај највисоките функционери во Соединетите Американски Држави. Повеќе информации се достапни на: <https://factba.se/> (пристапено на 9.9.2019).

- годишни планови и програми за работа;
- годишен буџет и завршна сметка;
- годишни финансиски планови по квартали и програми за реализација на буџетот;
- годишен план за јавни набавки;
- ревизорски извештаи;
- видови услуги кои ги дава органот или организацијата според наведеното во член 10, ст. 1 од Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер;
- тарифници за надоместоци за услугите;
- начинот на кој може да се поднесе барање за пристап до информациите;
- комплетна документација за јавните набавки, идентична со онаа што се доставува до Бирото за јавни набавки, со цел објавување на Електронскиот систем за јавни набавки;
- предлог-програми, ставови, мислења, студии и други документи кои се однесуваат на работењето или на актите што се во надлежност на органот или на организацијата, како и соопштенија за отпочнување со процесот на изработка на извесен пропис;
- извештаи за работата кои ги поднесува органот или организацијата и извештаи за работа кои се поднесувани до него;
- статистички податоци за работата, како и други информации за мерките и за активностите со кои се влијае врз секојдневниот живот на граѓаните;
- доколку станува збор за колективен орган – дневни редови на седниците и записници од нив;
- анонимизирани барања за пристап до информациите од јавен карактер, заедно со одговорите што ги доставил органот или организацијата, со цел тие да можат повторно да се користат и од други лица покрај од првичниот подносител на барањето.

Стандардите кои ќе бидат изработени треба да бидат преточени во водич (изработен од страна на ВРСМ, во соработка со граѓанските организации и експертската јавност), со цел органите и организациите подобро да ја разберат обврската од член 10, ст. 1 од Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер. При изработката на стандардите, нужно треба да се води сметка за воспоставувањето на обврската за редовно ажурирање на соодветните податоци, но и за унифицирањето на форматот во кој тие ќе се објавуваат (со цел да се избегнат разликите што постојат во моментот). Притоа, веб-страниците треба да се воедначат и во поглед на изгледот, во

онаа мера во која тоа е возможно, а според наведените стандарди, со што би се подобрило корисничкото искуство. Во овие стандарди треба да биде опфатено и прашањето на кои јазици ќе бидат достапни веб-страниците, односно како редовно да се ажурираат податоците во секоја од различните јазични верзии.

- Поврзување на податоците за јавните набавки прикачени на веб-страниците на министерствата и другите органи и организации опфатени со оваа стратегија и оние на електронскиот систем за јавни набавки, така што податоците ќе кореспондираат меѓу себе.
- Надградба на Алатката за отчетност за трошоците на носителите на јавните функции, со додавање на функционерите кои раководат со органите во состав на министерствата, самостојните органи на државната управа, управните организации и самостојните државни органи кои одговараат пред ВРСМ:
 - во случај на недоставување на податоците, со цел нивно прикачување на Алатката за отчетност за трошоците на носителите на јавните функции, соодветните лица можат да бидат повикани на одговорност поради повреда на обврската од член 11, ст. 3 од Кодексот за етичко однесување на членовите на Владата и носителите на јавните функции именувани од страна на Владата, при што за следење е задолжен министерот без ресор задолжен за комуникации, отчетност и транспарентност.
- Надградба и развивање на Порталот за отворени податоци на ВРСМ, односно зголемување на бројот на податочните сетови кои ќе бидат достапни.
- Спроведување јавна кампања за промоција на воедначените веб-страници на ВРСМ и на сите органи и организации опфатени со оваа стратегија за транспарентност на ВРСМ (2019-2021).
- Промоција на правото на пристап до информациите и активната транспарентност на ВРСМ, преку изработка на брошури, подготовка на медиумска кампања и други промотивни материјали од страна на ВРСМ, а во соработка со Агенцијата, здруженијата на граѓани, фондациите и медиумите. Како особено значајна активност во текот на јавната кампања ќе се јави Алатката за отчетност за трошоците на носителите на јавните функции, која претставува прв таков напор на ВРСМ. Правото на пристап до информациите и активната транспарентност ќе бидат промовирани и меѓу органите и организациите опфатени со оваа стратегија, односно кај функционерите и службените лица во нив, преку подготовка на протоколи и брошури за нив.
- Формирање организациска единица за стратески развој и транспарентност во рамките на Генералниот секретаријат на ВРСМ⁵¹, која ќе биде задолжена за собирање и анализа на податоците поврзани со спроведувањето на овој

⁵¹ Органограмот е достапен на: https://vlada.mk/sites/default/files/dokumenti/organogram_na_generalniot_sekretarijat.pdf (пристапено на 8.9.2019).

стратегиски документ, односно со активната транспарентност воопшто. Оваа организациска единица треба да има тројна улога: (*) прво, таа ќе прибира податоци од другите организациски единици во рамките на ВРСМ, односно ќе го мониторира објавувањето на податоците на нејзината веб-страница, со цел редовно давање насоки доколку се детектираат недостатоци; (*) промоција на транспарентноста, односно правото на граѓаните да бидат информирани за работењето на ВРСМ и другите органи кои одговараат пред неа; (*) редовен мониторинг над сите министерства, органи во состав на министерствата, самостојни органи на државната управа, самостојни државни органи, управни организации, јавни претпријатија основани од ВРСМ и акционерски друштва во државна сопственост, од аспект на нивната активна транспарентност, односно исполнетоста на обврските предвидени на 34-тата седница на ВРСМ и во член 10, ст. 1 од Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер. Оваа организациска единица треба тесно да соработува со министерот без ресор задолжен за комуникации, отчетност и транспарентност. Имено, со цел да се запознавање со нивото на спроведување на Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021), таа на секои три месеци ќе доставува извештај до него. Дополнително, организациската единица за стратегиски развој и транспарентност ќе дава и поединечни известувања до наведениот министер за непостапување на кој било од органите и организациите во согласност со обврските предвидени на 34-тата седница на ВРСМ и во член 10, ст. 1 од Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер. Откако ќе ги добие ваквите известувања, министерот без ресор задолжен за комуникации, отчетност и транспарентност ќе преземе мерки, согласно член 13 Кодексот за етичко однесување на членовите на Владата. Оваа организациска единица и министерот задолжен за комуникации, транспарентност и отчетност, исто така, треба да воспостават практика на редовно општење со јавните претпријатија основани од ВРСМ и акционерските друштва во државна сопственост, со цел да се посочи дека и тие треба да постапуваат во согласност со овој стратегиски документ, односно со цел да се приберат податоци за тоа дали и во која мера тие се сообразни.

Во Акцискиот план кој е составен дел од оваа стратегија за транспарентност на ВРСМ (2019-2021) се предвидени конкретни активности за секоја од овие стратегиски насоки, како и индикатори за следење.

5. ПОДГОТОВКА НА ПОДЗАКОНСКИТЕ АКТИ

5.1. Актуелна состојба

Како една од стратегиските насоки во овој стратегиско-плански документ се спомена и редовното објавување на податоците за отпочнување со подготовка на прописите и другите подзаконски акти во надлежност на ВРСМ, министерствата, органите во состав на министерствата, како и сите други органи и организации опфатени со него.

Во моментот на изработката на овој документ не постои единствен национален регистар на подзаконските акти, односно Единствениот национален електронски регистар на прописи на Република Северна Македонија (ЕНЕР) ги содржи само предлог-законите.

5.1.1. Предизвици

Предизвикот кој се истакнува е **надградување на ЕНЕР со предлог-подзаконски акти** на идентичен начин на кој се објавуваат и предлог-законите. Притоа, органите и организациите опфатени со Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021) би ги објавувале предлог-подзаконските акти како на својата странка така и на ЕНЕР.

5.1.2. Стратегиски насоки

Согласно наведениот предизвик, се истакнува следнава стратегиска насока:

- Објавување на предлог-подзаконските акти не само на веб-страницата на органот или организацијата која е донесител, туку и на ЕНЕР.

Откако ќе бидат изгласани подзаконските акти, согласно стратегиските определби во претходниот текст, треба да бидат објавени на веб-страниците на органите и организациите кои ги донеле и чија работа е уредена со нив.

6. УСОГЛАСУВАЊЕ СО ДИРЕКТИВАТА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА НА ИНФОРМАЦИИТЕ ОД ЈАВНИОТ СЕКТОР

6.1. Актуелна состојба

Во правото на Европската Унија постојат повеќе секундарни извори на правото во кои се опфаќаат и разработуваат разни аспекти на слободата на информирање. Со донесувањето на Законот за слободен пристап до информациите од јавен карактер од 2019 година, Република Северна Македонија во голема мера се усогласи со стандардите поставени од страна на Европската Унија. Тука особено би се истакнале Регулативата бр. 1049/2001 и Директивата 2003/4/ЕЗ. Сепак, во рамките на правото на Европската Унија постои и Директивата 2003/98/ЕС за повторна употреба на информациите од јавниот сектор. Фокусот на Директивата за повторна употреба на информациите од јавниот сектор е на реупотребата на сите документи достапни преку телата на јавниот сектор, освен во случај кога тие се заштитени со авторски права. Во практиката тоа значи повеќето од податоците да бидат понудени бесплатно или речиси бесплатно, освен ако трошоците се оправдани; да се постигне задолжително обезбедување на податоците во најчесто користен, машински читлив формат, со цел податоците повторно и ефективно да се користат; воведување регулаторен надзор за спроведување на принципите; масовно проширување на опсегот на Директивата, со цел за првпат да се вклучат и библиотеките, музеите и архивите.⁵²

6.1.1. Предизвици

Како предизвик во поглед на Директивата 2003/98/ЕС се истакнува **усогласувањето на националната правна рамка во Република Северна Македонија со неа**. Притоа, ВРСМ препознава дека Законот за користење на податоците од јавниот сектор

⁵² Божовиќ С., Даниловска Д. (2018). Прелиминарен извештај за примената на законските рамки поврзани со слободниот пристап до информациите од јавен карактер, Фондација Метаморфозис, стр. 9, достапно на: <http://metamorphosis.org.mk/wp-content/uploads/2018/04/1.5-Preliminaren-izveshtaj-sloboden-pristap.pdf> (пристапено на 9.9.2019).

(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 27/2014) е донесен за таа намена, меѓутоа неговата примена е на независно ниво, а недостигаат и соодветни анализи кои ќе говорат за тоа во која мера правото на Европската Унија е транспонирано во одредбите од овој закон. Токму затоа, и во Стратегијата за отворени податоци (2018-2020), во рамките на втората стратедгиска мерка, беше предвидено анализирање на овој закон и подготовка на препораки за негови евентуални измени и дополнувања. ВРСМ ја препознава оваа стратедгиска мерка и во рамките на овој стратедгиски документ.

6.1.2. Стратедгиски насоки

Согласно наведеното, ВРСМ како стратедгиска насока го повторува наведеното во Стратегијата за отворени податоци (2018-2020):

- Спроведување анализа на постојниот Закон за користење на податоците од јавниот сектор и на подзаконската регулатива донесена на негова основа и, доколку е потребно, предложување измени на законодавството, со цел да се усогласи со Директивата на Европската Унија за повторна употреба на информациите од јавниот сектор 2003/98/ЕС.

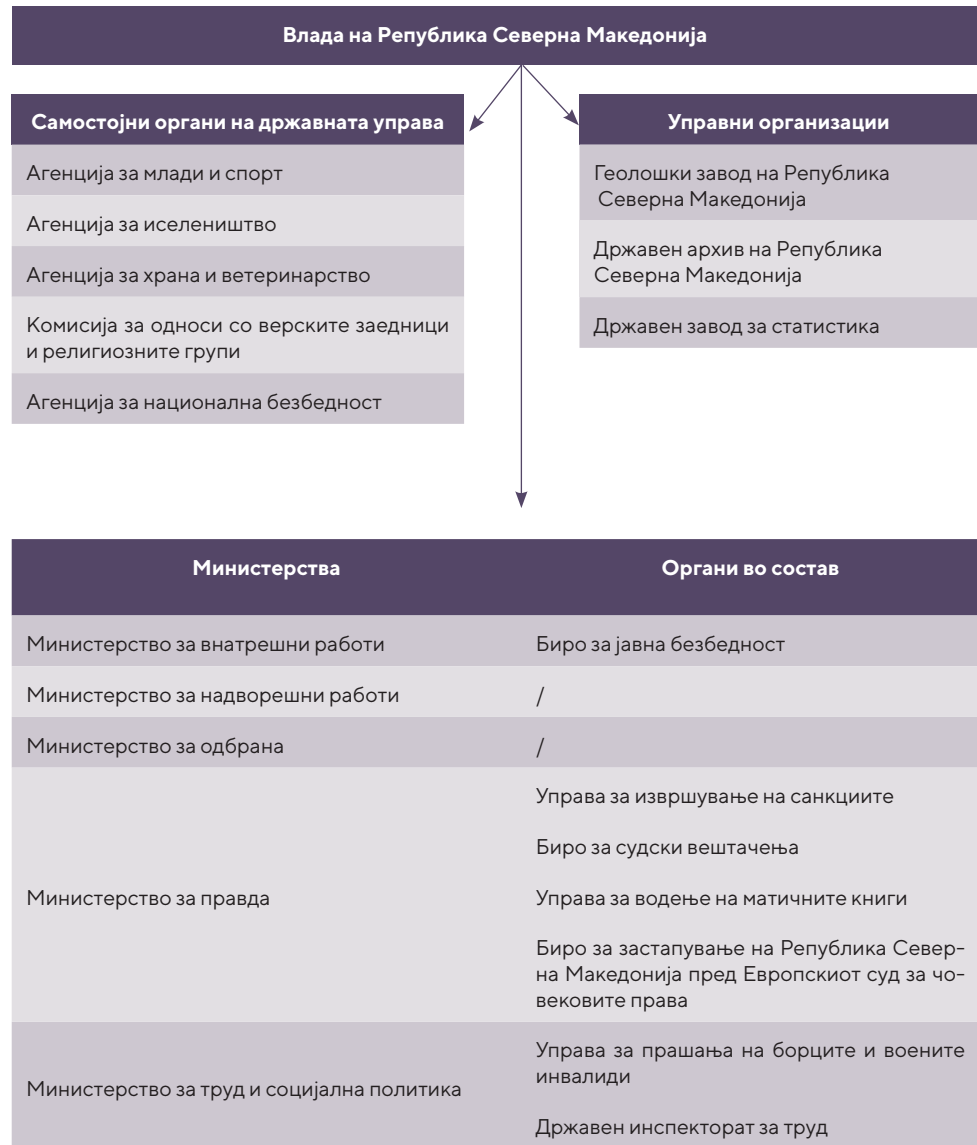
Дел 3:

Прилози кон Стратегијата
за транспарентност на
Владата на Република
Северна Македонија
(2019-2021)

Прилог 1:

Приказ на дел од
органите кои се опфатени
со Стратегијата за
транспарентност на ВРСМ
(2019-2021)

Приказ - Дел од органите и организациите опфатени со Стратегијата за транспарентност на ВРСМ (2019-2021)

Министерства	Органи во состав
Министерство за образование и наука	Педагошка служба
	Биро за развој на образованието
	Државен просветен инспекторат
Министерство за информатичко општество и администрација	Државен управен инспекторат
Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство	Управа за водостопанство
	Фитосанитарна управа
	Државна фитосанитарна лабораторија
	Управа за семе и саден материјал
	Државен инспекторат за земјоделство
Министерство за финансии	Државен инспекторат за шумарство и ловство
	Царинска управа
	Управа за јавни приходи
	Управа за финансиска полиција
	Управа за финансиско разузнавање
	Биро за јавни набавки
	Управа за имотно-правни работи
Државен девизен инспекторат	
Министерство за локална самоуправа	Државен инспекторат за локална самоуправа
	Биро за регионален развој
Министерство за култура	Управа за заштита на културното наследство

Министерства	Органи во состав
Министерство за транспорт и врски	Капетанија на пристаништата
	Државен инспекторат за транспорт
	Државен инспекторат за градежништво и урбанизам
	Државен комунален инспекторат
Министерство за здравство	Управа за сигурност во железничкиот систем
	Државен санитарен и здравствен инспекторат
Министерство за економија	Управа за електронско здравство
	Биро за метрологија
	Државен инспекторат за техничка инспекција
	Државен пазарен инспекторат
Министерство за животна средина и просторно планирање	Управа за наменско производство
	Државен инспекторат за животна средина
Министерство за политички систем и односи меѓу заедниците	Управа за животна средина
	Управа за афирмирање и унапредување на културата на припадниците на заедниците во Република Северна Македонија
	Управа за развој и унапредување на образованието на јазиците на припадниците на заедниците

Влада на Република Северна Македонија

Јавни претпријатија чиј основач е Владата на Република Северна Македонија и акционерски друштва во државна сопственост

АД Електрани на Северна Македонија

АД Македонска пошта

Македонски железници Транспорт АД-Скопје

АД Мепсо Скопје

АД Државна лотарија

АД Водостопанство на Република Северна Македонија

АД за изградба и стопанисување со станбен и со деловен простор од значење на Републиката

ЈП за стопанисување со државните шуми Македонски шуми

ЈП за државни патишта

ЈП Македонија пат

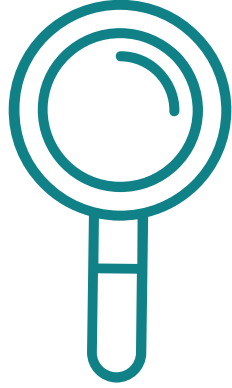
ЈП за железничка инфраструктура Македонски железници

ЈП Македонска радиодифузија

ЈП Стрежево - Битола

Прилог 2:
Акциски план на
Стратегијата за
транспарентност на
ВРСМ (2019-2021)

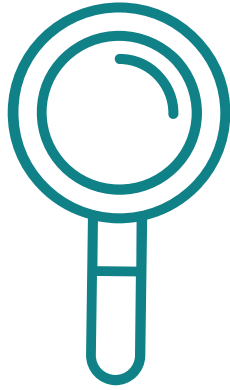
Поглавје	Стратегиска насока	Мерка/Мерки	Активност(и)	Надлежно тело	Рок за постапување	Индикатор(и) за успешност
Пристап до информациите	Унапредување на практиката на владините органи во спроведување на начелото на делегирање на надлежноста, според ЗОУП, во постапките за пристап до информациите.	<p>1. Поединечни укажувања до секое одговорно лице на органот кој одговара пред ВРСМ за задолжително извршување на заклучокот од 120-тата редовна седница, според кој одлуките за пристап до информациите ќе ги носат и потпишуваат службените лица во органот.</p> <p>2. Јакнење на свеста на ВРСМ и на избраните и именуваните функционери од страна на Владата за значењето на начелото на делегирање на надлежноста во постапките за пристап до информациите, како основна мерка за отстранување на политичкото влијание во реализацијата на транспарентноста.</p>	<p>1.1. Изработка на терк на решение за пренесување на овластувањето за одлучување во постапките за пристап до информациите.</p> <p>1.2. Пренесување на овластувањето, од одговорно лице на службено лице, за слободен пристап до информациите за самостојно решавање во постапките за пристап до информациите.</p> <p>2.1. Изработка на водичи и друг информативен материјал за доследна примена на начелото на делегирање и почитување на роковите за одлучување.</p>	<p>1.1 – 1.2. Министер задолжен за комуникации, отчетности и транспарентност, Генерален секретаријат на ВРСМ и АСПИ</p> <p>2.1. АСПИ</p>	<p>1.1. јануари 2020. 1.2. февруари 2020. 2.1. февруари 2020.</p>	<p>– Терк на решение за пренесување на овластувањето за одлучување во постапките за пристап е доставен до секој владин орган и до секоја организација опфатена со Стратегијата.</p> <p>– Водичи и друг информативен материјал доставени до секој владин орган и до секоја организација опфатена со Стратегијата.</p> <p>– АСПИ нуди и дава совети во процесот на унапредување на практиката на владините органи во спроведувањето на начелото на делегирање на надлежноста според ЗОУП.</p>

**Пристап до
информаци-
ите**

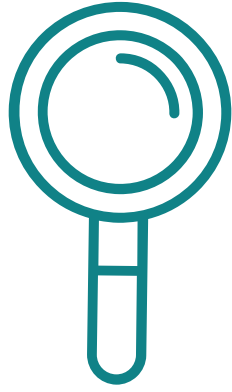
<p>Воспоставување партнерски однос меѓу ВРСМ и Агенцијата за заштита на правото на слободен пристап до информации од јавен карактер.</p>	<p>1. Редовно информирање на ВРСМ од страна на АСПИ, за степенот на имплементација на ЗСПИЈК; (*) статистички податоци на годишно ниво; (*) број на обжалени одлуки; (*) број на усвоени жалби; (*) извршување на одлуките на АСПИ; (*) повремена извештај за вочени поголеми незаконитости во работата на одделни органи.</p> <p>2. Назначување службено лице во АСПИ одговорно за постојана комуникација, соработка, анализа и размена на информации и податоците за состојбите со службено лице од новата организациска единица во Генералниот секретаријат на ВРСМ.</p> <p>3. Анализа и имплементација на препораките на Собранието на РСМ од усвоениот годишен извештај на АСПИ.</p>	<p>1.1. Усвоен акт за систематизација на Генералниот секретаријат на ВРСМ, со предвиден извршител од новата организациска работна обврска да ги анализира сите податоци и информации добиени од АСПИ.</p> <p>1.2. Избор (преку јавен оглас, интерен оглас или мобилност) на административен службеник со работна обврска да ги анализира сите податоци и информации добиени од АСПИ.</p> <p>2.1. Усвоен акт за систематизација на Генералниот секретаријат на ВРСМ, со предвиден извршител од новата организациска единица, кој ќе има работна обврска редовно да комуницира со АСПИ.</p> <p>2.2. Избор (преку јавен оглас, интерен оглас или мобилност) на административен службеник со редовно да комуницира со АСПИ.</p> <p>3.1. Подготовка на предлог-заклучоци на ВРСМ од страна на министерот задолжен за комуникации, транспарентност и отчетност по препораките на Собранието на РСМ.</p>	<p>1.1. Генерален секретаријат на ВРСМ, МИОА и МФ.</p> <p>1.2. Генерален секретаријат, министер задолжен за комуникации, транспарентност и отчетност.</p> <p>2.1. Генерален секретаријат на ВРСМ, МИОА и МФ.</p>	<p>11. декември 2019.</p> <p>12. јануари 2020.</p>	<p>- Меморандум за соработка помеѓу ВРСМ и АСПИ.</p> <p>- Усвоен акт за систематизација на Генералниот секретаријат на ВРСМ со предвиден извршител од новата организациска единица, со работна обврска да ги анализира сите податоци добиени од АСПИ и успешно пополнување на ова работно место.</p> <p>- Објавени податоци за имплементација на препораките на Собранието на РСМ по усвоениот Годишен извештај на АСПИ на веб-страницата на ВРСМ и преку другите канали.</p> <p>- Објавени податоци за преземени мерки од страна на ВРСМ наспрема владините органи по укажувањата од АСПИ дека владините органи не ја почитуваат законската рамка.</p>

<p>Активна транспарентност</p>	<p>1. Подготовка на листа со минимален број информации и документи, со обврска да бидат објавени на веб-страницата на секој орган.</p>	<p>1.1. Подготовка на листа. 1.2. Доставување на листата до органите</p>	<p>1.1. Министер задолжен за комуникации, транспарентност и отчетност. 1.2. Министер задолжен за комуникации, транспарентност и отчетност.</p>	<p>1.1. Јануари 2020. 1.2. Јануари 2020.</p>	<p>- Постоене јавна листа /каталог на документи кои мора да станат достапни за јавноста. - Јавната листа/ каталогот на документи е доставена до секој орган и организација опфатени со Стратегијата. - Објавен податок на веб-страницата на ВРСМ за бројот на органите кои ја почитуваат обврската да објавуваат релевантни документи на своите веб-страници. - Новоформираната организацииска единица за стратески развој и транспарентност редовно следи дали и во која мера владините органи ги објавуваат податоците и документите.</p>
<p>Активна транспарентност</p>	<p>1. Поврзување на податоците за јавните набавки прикачени на веб-страниците на министерствата и другите органи и организации опфатени со оваа стратегија и оние на Електронскиот систем за јавни набавки.</p>	<p>1.1. Поврзување на податоците и порталите на владините органи се поврзани со Електронскиот систем за јавни набавки, така што податоците ќе коинцидираат.</p>	<p>1.1. ИТ-служба при Канцеларијата на ПВРСМ.</p>	<p>1.1. септември 2020.</p>	<p>- Податоците за јавните набавки на веб-страниците на владините органи кореспондираат со оние на Електронскиот систем за јавни набавки. - Новоформираната организацииска единица за стратески развој и транспарентност редовно следи дали постојат отстапувања.</p>

<p>Надградба на Алатката за отчетност за трошоците на носителите на јавните функции.</p>		<p>1. Заклучок на ВРСМ за проширување на Алатката за отчетност за трошоците на носителите на јавните функции.</p>	<p>1.1. Подготовка на проширена листа на функционари. 1.2. Подготовка на методологија за следење на реализацијата на заклучокот. 1.3. Усвоен акт за систематизација на Генералниот секретаријат на ВРСМ со предвиден извршител од новата организациона единица која ќе има работна обврска да ја следи имплементацијата на заклучокот од мерката број 1. 1.4. Избор (преку јавен оглас, интерен оглас или мобилност) на административен службеник со работна обврска како што е предвидена во активността 1.3.</p>	<p>1.1. Министер задолжен за комуникации, транспарентност и отчетност. 1.2. Министер задолжен за комуникации, транспарентност и отчетност. 1.3. Генерален секретаријат, министер задолжен за комуникации, транспарентност и отчетност. 1.4. Генерален секретаријат, министер задолжен за комуникации, транспарентност и отчетност.</p>	<p>1.1. јуни 2020. 1.2. јуни 2020. 1.3. декември 2019. 1.4. јануари 2020.</p>	<p>- Подготвена проширена листа на функционари. - Подготвена методологија за следење на реализацијата на заклучокот. - Усвоен нов акт за систематизација на Генералниот секретаријат, со предвиден извршител со работна обврска да ја следи имплементацијата на заклучокот за проширување на Алатката за отчетност на трошоците на носителите на јавните функции. - Редовно информирање на министерот задолжен за комуникации, отчетност и транспарентност за недоставувањето информации од страна на носителите на јавни функции и постапување согласно Кодексот за етичко однесување на членовите на Владата и носителите на функции именуани од страна на Владата.</p>
--	--	---	--	--	---	---

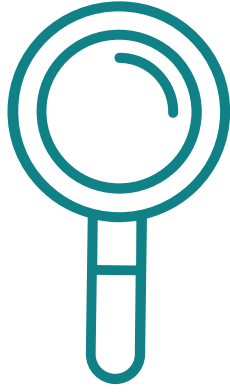
<p>Активна транспарентност</p>	<p>Спроведување јавна кампања за промоција на воедначените веб-страници.</p>	<p>1. Информации за јавноста за содржината и за начинот на користење на веб-страниците на органите пренесени преку медиумите, по пат на јавни расправи и дебати и преку социјалните мрежи, како и промоција во рамките на високообразовните установи и слично.</p>	<p>1.1. Утврдување на содржината на информативниот материјал од мерката број. 1.</p>	<p>1.1. Министер задолжен за комуникации, транспарентност и отчетност.</p>	<p>1.1. јануари 2020.</p>	<p>- Содржини кои имаат за цел да ја информираат јавноста за правото да бидат информирани за работата на Владата креирана на лесен и пристапен начин (видео, брошури и слично)</p> <p>- Постоене на рубриката „Најчесто поставувани прашања“ на веб-страницата на ВРСМ;</p> <p>- Достапност на повратни информации од страна на органите на рубриката „Често поставувани прашања“.</p> <p>- Веб-страниците на ВРСМ и на владините органи имаат рубрика за оценување на нивната транспарентност каде што граѓаните можат да го изразат степенот на своето задоволство.</p> <p>- Изработена е програма за промоција во рамките на високообразовните установи и слично.</p> <p>- Изработена е програма за обука на службените лица во органите надлежни за одржување на веб-страниците.</p>
<p>2. Обука на службените лица во органите надлежни за одржување на веб-страниците.</p>	<p>2.1. Изработка на материјали за обука. 2.2. Утврдување на бројот на слушатели, бројот и распоредот на часовите за обука. 2.3. Определување на обучувачи. 2.4. Изведување обуки.</p>	<p>2.1 - 2.4. Министер задолжен за комуникации, транспарентност и новата организациона единица.</p>	<p>2.1. март-септември 2020. 2.2. март-септември 2020. 2.3. март-септември 2020. 2.4. март-декември 2020.</p>	<p>- Достапност на повратни информации од страна на органите на рубриката „Често поставувани прашања“.</p> <p>- Веб-страниците на ВРСМ и на владините органи имаат рубрика за оценување на нивната транспарентност каде што граѓаните можат да го изразат степенот на своето задоволство.</p> <p>- Изработена е програма за промоција во рамките на високообразовните установи и слично.</p> <p>- Изработена е програма за обука на службените лица во органите надлежни за одржување на веб-страниците.</p>		

**Активна
транспарентност**

<p>Промоција на правото на слободен пристап до информациите и на активната транспарентност.</p>	<p>1. Информации за јавноста за правото да се биде информиран за работата и за активностите на секој орган кој Владата, преку медиумите, социјалните мрежи и јавните дебати, со соопштениеа за јавноста, слижовити и лесно разбирливи брошури и слично, како и преку промоција во рамките на средните училишта и високообразовните установи.</p>	<p>1.1. Утврдување на содржината на информативниот материјал од мерката број 1.1.2. Изработка на видео материјали и брошури. 1.3. Изработка на „Најчесто поставувани прашања“ од страна на граѓаните и нивно одговарање на веб-страниците на ВРСМ. 1.4. Предавање во средните училишта и универзитетите. 1.5. Подготовка на коментар на новиот ЗСПИЈК. 1.6. Спроведување кампања и други видови промоција.</p>	<p>. Министер задолжен за комуникации, транспарентност и отчетност, АСПИ, невладини организации.</p>	<p>1.6. јуни 2020. 1.6. Континуирано.</p>	<p>- Содржини кои имаат за цел да ја информираат јавноста за правото да бидат информирани за работата на Владата креирана на лесен и пристапен начин (видео, брошури и слично) - Постоене на рубриката „Најчесто поставувани прашања“ на веб-страницата на ВРСМ; - Достапност на повратни информации од страна на организите на рубриката „Често поставувани прашања“. - Веб-страниците на ВРСМ и владините органи имаат рубрика за оценување на нивната транспарентност, каде што граѓаните можат да го изразат степенот на своето задоволство. - Изработена е програма за промоција во рамките на високообразовните установи и слично. - Изработена е програма за обука на службените лица за посредување со информации. - Коментар на новиот ЗСПИЈК објавен во електронска форма на веб-страницата на ВРСМ.</p>
---	--	--	--	---	--

<p>Активна транспарентност</p>	<p>Формирање организациска единица за стратетиски развој и транспарентност, во рамките на ГС на ВРСМ, која ќе биде задолжена за собирање и анализирање на податоците поврзани со спроведувањето на оваа стратегија.</p>	<p>1. Отпочнување со работа на новата организациска единица.</p>	<p>1.1. Задолжување на Секторот за човечки ресурси и кадровски работи да подготви нови правилници. 1.2. Добивање согласност од страна на надлежните органи. 1.3. Усвојување на правилник за внатрешна организација и правилник за систематизација на работните места во ГС на ВРСМ. 1.4. Вработување во новата организациска единица, по пат на јавен оглас / интерен оглас / мобилност.</p>	<p>1.1. ГС на ВРСМ. 1.2. МИОА. 1.3. ГС на ВРСМ. 1.4. ГС на ВРСМ и МФ.</p>	<p>11. ноември 2019. 1.2. декември 2019. 1.3. декември 2019. 1.4. јануари/ февруари 2020.</p>	<p>- Новоформираната организациска единица има вработени извршители (селектирани по пат на јавен оглас / интерен оглас / мобилност).</p>
<p>Подзакон-ски акти</p>	<p>Објавување на предлог-подзаконските акти на ЕНЕР.</p>	<p>1. Одлука на ВРСМ за задолжување на сите органи кои одговараат пред ВРСМ да ги објавуваат предлог-подзаконските акти. 2. Системска модификација на Единствениот национален регистар на прописи за прикачување на предлог-подзаконските акти.</p>	<p>1.1. Подготовка на одлуката од мерката број 1, со конкретни насоки и временски рокови за органите. 1.2. Усвојување на одлуката од активност бр. 1.1. 2.1. Изработка на софтверско решение. 2.2. Прикачување на предлог-подзаконските акти од страна на органите.</p>	<p>1.1. МИОА. 1.2. ВРСМ. 2.1. ИТ-служба (ВРСМ, МИОА). 2.2. Сите органи.</p>	<p>1.1. јануари 2020. 1.2. февруари 2020. 2.1. февруари-јуни 2020 2.2. јуни 2020-Континуирано.</p>	<p>- Во рубриката „прописи“ на ЕНЕР постои можност корисникот да пребарува закони или подзаконски акти. - Новоформираната организациска единица за стратетиско планирање и транспарентност редовно следи дали и во која мера подзаконските акти се објавуваат од страна на органите и, во случај на непостапување, иницира постапки согласно Етичкиот кодекс пред министерот задолжен за комуникации, транспарентност и отчетност.</p>

Усогласување со правото на ЕУ

<p>Спроведување анализа на постоечкиот Закон за користење на податоците од јавниот сектор и регулатива и предложување (евентуални) измени со цел да се постигне усогласување со Директивата за повторна употреба на информациите од јавниот сектор на ЕУ.</p>	<p>1. Подготвена анализа за постоечкиот Закон за користење на податоците од јавниот сектор и регулатива, со цел да се усогласат со Директивата за повторна употреба на информациите од јавниот сектор на ЕУ.</p> <p>2. Измени и дополнувања на Законот за користење на податоците од јавниот сектор.</p>	<p>1.1. Формирање работна група при МИОА. 1.2. Доставување на резултатите од анализата до ВРСМ.</p> <p>2.1. Формирање работна група при МИОА. 2.2. Изработка на нацрт-измени и дополнувања до ВРСМ. 2.3. Објавување на ЕНЕР. 2.4. Постапка во ВРСМ за усвојување на предлог-измените и дополнувањата. 2.5. Усвојување на измените и дополнувањата од страна на Собранието.</p>	<p>ВРСМ, МИОА, СЕП, невладин сектор.</p>	<p>1.1. Јануари 2020. 1.2. февруари 2020.</p> <p>2.1. февруари 2020. 2.2. февруари / март 2020. 2.3. март 2020. 2.4. април 2020. 2.5. април/мај 2020.</p>	<p>- Воспоставена е работна група во рамките на Министерството за информатичко општество и администрација.</p> <p>- Резултати од анализата на Законот за употреба на информациите од јавниот сектор доставени до ВРСМ.</p> <p>- Постапката во ВРСМ за усвојување на нацрт-амандманите е воспоставена, јасна и одобрена од релевантните засегнати страни.</p> <p>Амандманите се одобрени од Собранието.</p>
---	--	--	--	---	--

Индекс на кратенки во Акцискиот план:

- АСПИ - Агенција за заштита на правото на слободен пристап до информациите од јавен карактер;
- ВРСМ - Влада на Република Северна Македонија;
- МИОА - Министерство за информатичко општество и администрација;
- МФ - Министерство за финансии;
- ИТ - Информатички технологии;
- ПВРСМ - Претседател на Владата на Република Северна Македонија;
- ГС на ВРСМ - Генерален секретаријат на Владата на Република Северна Македонија;
- СЕП - Секретаријат за европски прашања.

